

МЕТОДИКА ВДОСКОНАЛЕННЯ МУЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХОРЕОГРАФІЇ

Доведено, що особливої актуальності набуває проблема вдосконалення музичної підготовки, хореографічної освіти, спрямованої на розвиток музичної культури майбутніх учителів хореографії. Підкреслено, що музична підготовка майбутнього вчителя хореографії проектується і організовується викладачем, а здійснюється студентом у межах певних етапів. Констатовано, що ефективність удосконалення музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії у процесі навчання у вищому навчальному закладі значною мірою залежить від визначення їхньої рівневої характеристики.

Ключові слова: *майбутній учитель хореографії, музична культура, музична підготовка, педагогічні умови, рівні сформованості музичної культури, хореографічна освіта, професійна компетентність, критерії та рівні музичної культури.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі трансформації суспільства проблема якості підготовки майбутніх учителів набула нового осмислення. Якість освіти розглядається як найважливіший фактор стійкого розвитку країни, її технологічної, економічної, інформаційної і моральної безпеки [1]. Враховуючи сучасні виклики ринку праці, а також необхідність підвищення якості освіти, яка постійно перебуває у полі зору як педагогічної теорії, так і практики, докорінної перебудови вимагає структура освітнього процесу. Так, із метою реалізації визначених потреб особливої актуальності набуває проблема вдосконалення музичної підготовки, хореографічної освіти з метою підвищення рівня музичної культури майбутніх учителів хореографії. Необхідність розробки та організації такої підготовки студентів визначає актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми професійної підготовки вчителів-хореографів досліджували такі вчені: Г. Березова, Т. Благова, А. Ваганова, Є. Валукіна, К. Василенко, Ф. Лопухова, О. Мартиненко, О. Ситова, А. Шевчук та ін. Аналіз сучасних наукових публікацій свідчить про наявність теоретико-практичних досліджень щодо проблеми формування професійної

компетентності майбутнього вчителя хореографії (Л. Андрощук, С. Забрєдовський, О. Таранцева, Т. Тарасенко, Т. Сердюк, М. Рожко, Ю. Ростовська, Л. Цветкова, Ю. Шмакова та ін.). У роботах Ю. Алієва, А. Болгарського, Л. Коваль, Д. Леонтєва, О. Мелік-Пашаєва, А. Сохора та ін. висвітлено проблеми, пов'язані з формуванням і розвитком музичної культури. Однак у сучасних дослідженнях недостатньо ґрунтовно проаналізовано проблеми методики вдосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії.

Метою статті є аналіз методики формування музичної культури майбутніх учителів хореографії. Відповідно до поставленої мети сформулюємо основні **завдання**: розглянути алгоритм музичної підготовки майбутніх учителів хореографії, спрямований на її вдосконалення; визначити компоненти, критерії та рівні сформованості їхньої музичної культури.

Виклад основного матеріалу. Результати аналізу теоретичних і практичних напрацювань учених із проблеми професійної підготовки майбутніх учителів хореографії дали підстави для розроблення науково обґрунтованої методики вдосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії. Слід наголосити, що під методикою науковці розуміють аналітичний чи графічний опис того, що розглядається в дослідженні, в даному випадку – процес музичної підготовки. Склад методики залежить від дослідження і повинен дати можливість прослідкувати характеристики об'єкту дослідження [3]. Отже, за допомогою методики визначимо алгоритм удосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії.

У методиці (рис. 1) процес удосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії представлено у вигляді цілісної системи взаємопов'язаних елементів і побудовано на засадах системного підходу. Так, методика має мету, ґрунтується на певних принципах, наукових підходах і реалізується за допомогою навчально-методичного супроводу процесу вдосконалення музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії. Результат реалізації методики – підтверджена ефективність удосконалення музичної підготовки майбутніх вчителів хореографії. Представлена методика повною мірою відповідає ідеям компетентнісного підходу.

Метою реалізації всіх компонентів методики вдосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії є формування їх музичної культури. У методиці представлено компоненти, які розкривають методи досягнення мети й визначають педагогічні умови, структуру музичної культури, рівні сформованості музичної

культури майбутніх учителів хореографії за допомогою обґрунтованих критеріїв, а зрештою – і результат.

Рис. 1. Методика вдосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії

Ураховуючи, що музична підготовка майбутнього вчителя хореографії проектується і організовується викладачем, а здійснюється студентом, звернемо увагу на такі її основні етапи:

- 1) визначення мети і планування музичної підготовки;
- 2) організація музичної підготовки майбутніх учителів хореографії;
- 3) здійснення музичної підготовки;
- 4) оцінювання і корекція результатів музичної підготовки, тобто визначення рівнів сформованості музичної культури.

Під час визначення мети і планування музичної підготовки проектується цілі; розробляється відповідна робоча програма навчальної дисципліни, її загальна структура (визначається перелік тем і кількість годин за формами роботи, формулюється завдання для самостійної роботи, індивідуальні навчально-дослідні завдання тощо); конкретизується зміст та обираються методи навчання; продумується система контролю, яка дає змогу визначати рівні сформованості музичної культури.

Важливим для організації музичної підготовки є передусім визначення цілей і змісту навчального курсу, обсягу часу й навчального матеріалу. Зауважимо, що цілі дисциплін із музичної підготовки задаються характером майбутньої професійної діяльності вчителя хореографії, тобто цілями більш високого порядку, які впливають на зміст навчання.

Організація та здійснення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії передбачає визначення алгоритму формування музичної культури. Насамперед необхідно створити у студентів позитивну мотивацію щодо музичної підготовки. Тому всі дії викладача спрямовані на формування у студентів сукупності мотивів, адекватних цілям і завданням музичної підготовки.

У разі неправильної організації дій із формування мотиваційно-орієнтаційного компонента музичної культури сприйняття студентами навчальної інформації буде визначатися переважно мотивами, які мають формальний характер, такі як: позитивні оцінки, успішний результат за іспит або залік.

На етапі організації і здійснення музичної підготовки важливою, на нашу думку, є реалізація педагогічних умов, які об'єднано у три взаємопов'язані блоки: ціннісно-мотиваційні, організаційно-методичні, змістовно-технологічні.

Ціннісно-мотиваційні умови передбачають формування в майбутніх учителів хореографії потреби тонко сприймати й

передавати манеру, стиль і характер кожного танцю, забезпечення мотивації до формування високого рівня танцювальності, реалізація принципів системності та послідовності, зв'язку теорії з практикою, пріоритетності гуманістичних цінностей, демократизму, індивідуалізації та диференціації, самопізнання та саморозвитку. Ціннісно-мотиваційні умови спрямовані на розвиток мотивації до здобуття музичних знань, творчої спрямованості та розвитку танцювальності вчителя хореографії у майбутній професійній діяльності. Зазначені умови сприяють тому, що майбутні хореографи становляться інноваційно обізнаними у музиці та мають стійке прагнення до досягнення успіху в музичній підготовці.

До організаційно-методичних умов відносимо: комплексне застосування і чітке дотримання методологічних основ підготовки, тобто поєднання компетентнісного, особистісно орієнтованого, культурологічного і діяльнісного підходів до організації навчально-виховного процесу музичної підготовки; використання методів активного навчання у процесі музичної підготовки майбутніх учителів хореографії; розроблення та впровадження навчально-методичного комплексу, який відповідає завданням музичної підготовки майбутніх учителів хореографії.

Змістовно-технологічні умови включають: оновлення змісту навчальних програм із дисциплін циклу фундаментальної та науково-предметної підготовки, які базуються на міждисциплінарному характері навчання; здійснення контролю за перебігом музичної підготовки майбутніх учителів хореографії, оцінка результатів їх діяльності.

Організаційно-методичні та змістовно-технологічні умови дозволяють ефективно отримувати та засвоювати знання з предметів циклу фундаментальної та науково-предметної підготовки, формувати вміння здійснювати музично-теоретичний аналіз виконуваного твору, розвитку творчих здібностей, музично-виконавських умінь тощо. Ефективність удосконалення музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії у процесі навчання у вищому навчальному закладі значною мірою залежить від визначення їхньої рівневої характеристики, тобто від етапу оцінювання і корекції результатів музичної підготовки майбутніх хореографів.

О. Рудницька зазначає, що на основі науково обґрунтованих критеріїв можна не лише визначити рівень сформованості певного явища, а й прослідкувати динаміку процесу, що вивчається, зосередити увагу на окремих недоліках та окреслити своєрідну схему педагогічної роботи в конкретному напрямку [2]. Тож саме

розроблення критеріїв стало найбільш відповідальним завданням пошукового етапу нашого дослідження.

Виявлення критеріїв та визначення рівнів удосконалення музичної підготовки студентів хореографії у процесі вивчення предметів «Гра на музичному інструменті», «Основи теорії музики», «Аналіз музики в хореографії» та інших передбачає врахування та осмислення цілей підготовки вчителя хореографії і визначення змісту його професійної діяльності. Для цього ми звернулися до кваліфікаційної характеристики, згідно з якою випускник вищого навчального закладу має знати: основну спеціальну, науково-теоретичну, методичну літературу, основи методики роботи зі шкільним самодіяльним хореографічним колективом. Він також повинен уміти: професійно навчати школярів основ танцювальної майстерності; аналізувати музичні твори, емоційно та образно розповідати дітям про музику і музичні твори; організувати дитячий самодіяльний танцювальний колектив; аналізувати, узагальнювати й використовувати у своїй роботі передовий педагогічний досвід у сфері музично-естетичного виховання школярів, критично оцінювати результати власної педагогічної діяльності, творчо впроваджувати нові методики, програми, ідеї.

Охарактеризуємо кожен із критеріїв.

1. Мотиваційний критерій відображає характер мотивації до занять музикою; формування педагогічної цілеспрямованості; потребу у виконавській і вербальній інтерпретації, потребу у творчості, самореалізації, досягненнях.

2. Когнітивний критерій визначає, чи володіє студент знаннями, обізнаний у персоналіях із музичного мистецтва, має багатий словниковий запас, володіє такими якостями, як спостережливість, творча уява, інтуїція, оригінальність, вміє фантазувати, має розвинену пам'ять, художньо-образне, асоціативне мислення.

3. Емоційний критерій передбачає наявність у студента таких якостей, як емоційність, комунікабельність, та втілення в життя накреслених цілей у музичній підготовці через такі вольові якості – наполегливість, самостійність та ініціативність.

4. Поведінковий критерій характеризує вдосконалення музичної підготовки й ефективність творчої діяльності та залежить від того, наскільки студент володіє досвідом творчої діяльності, має відповідні уміння й навички.

Отже, резюмуючи викладене, зауважимо, що зазначені критерії вдосконалення музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії

оцінюють відповідні структурні компоненти сформованості музичної культури фахівця, а саме: мотиваційно-орієнтаційний, когнітивно-компетентнісний, творчо-виконавський (рис. 2).

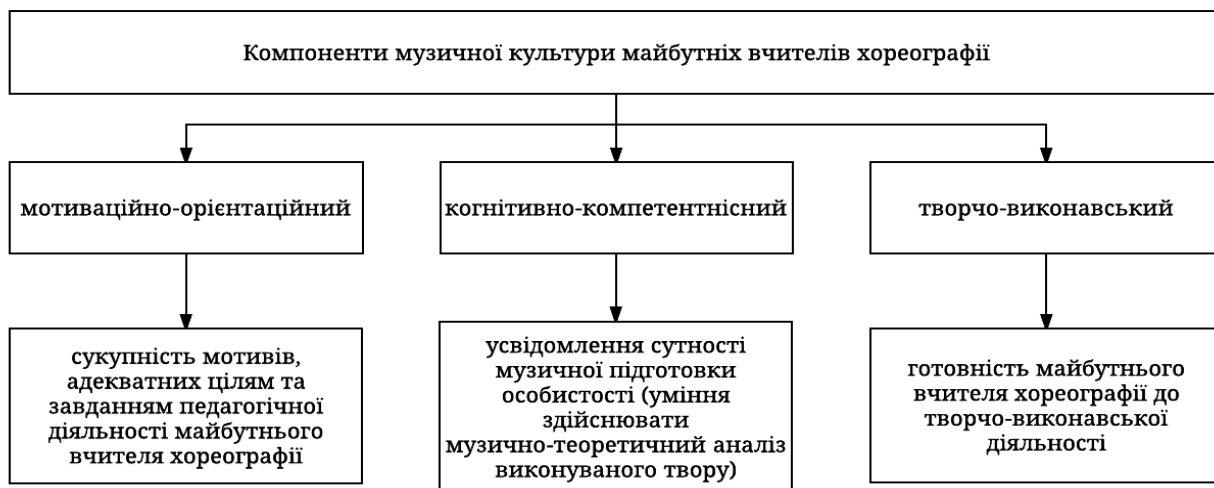

Рис. 2. *Компоненти сформованості музичної культури майбутніх учителів хореографії*

Мотиваційно-орієнтаційний компонент – сукупність мотивів, адекватних цілям та завданням педагогічної діяльності майбутнього вчителя хореографії. Показниками цього компоненту є: а) мотивація до здобуття музичних знань, творча спрямованість майбутнього вчителя хореографії; б) інноваційна обізнаність у музичній підготовці, наявність системи спонукань, які зумовлюють активність студента в учінні, стійке прагнення до досягнення успіху в музичній підготовці, прагнення студента застосовувати свої знання у сфері музичної діяльності; в) формування у майбутніх учителів хореографії позитивного ставлення до об'єкта і предмета його музичної діяльності; вироблення навичок аналізу та прагнення до активного вирішення нестандартних педагогічних ситуацій, інтересу до планування та освоєння музичних знань; г) формування налаштованості й постійної орієнтації на музичну підготовку.

Когнітивно-компетентнісний компонент передбачає усвідомлення сутності музичної підготовки особистості, уміння здійснювати музично-теоретичний аналіз твору.

Когнітивна складова визначається пізнавальними процесами і характеризується обсягом знань (глибина, системність, стійкість), стилем мислення і загальним теоретичним орієнтиром діяльності. Зміст інтелектуальної сфери відкриває для майбутнього вчителя

хореографії вільний і варіативний вибір нових знань, нових цілей, цінностей та особистісних смислів.

Знання збагачують авторське бачення проблематики в галузі професійної діяльності вчителя-хореографа в навчально-виховному процесі. Компетентнісна складова визначається знаннями з предмету, вміннями їх застосувати в адекватно відібраному арсеналі методичних процедур і передбачає володіння знаннями про соціально-філософські проблеми та концепції, що визначають розвиток сучасної освіти, вміння їх використовувати в обґрунтуванні власної професійної діяльності, а також знаннями про структуру навчально-пізнавальної та педагогічної діяльності в навчально-виховному процесі та вміння їх використати у процесі проектування власної діяльності та діяльності інших суб'єктів навчально-виховного процесу.

Творчо-виконавський компонент представляє готовність майбутнього вчителя хореографії до творчо-виконавської діяльності. Серед показників цього компоненту визначимо такі: розвиток творчих здібностей; розвиток музично-виконавських умінь; ступінь здатності до художньо-педагогічної комунікації; навички та вміння організувати професійну діяльність; розуміння мети і завдань діяльності майбутнього вчителя хореографії; ступінь інтересу до творчо-виконавської діяльності, потреба в самовираженні у процесі творчо-виконавської діяльності, характер ставлення до майбутньої професії.

Висновки. Отже, запропонована методика вдосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії є ефективною, дієвою й цілісною. Її складові мають чітке призначення й перебувають у тісному взаємозв'язку та спрямовані на досягнення мети, а отже, сприяють формуванню основних компонентів музичної культури майбутніх учителів хореографії (мотиваційно-орієнтаційного, когнітивно-компетентнісного, творчо-виконавського), тобто формуванню у майбутніх учителів хореографії сукупності мотивів до здобуття музичних знань, підвищенню інтересу до музичної діяльності, розвитку творчих здібностей і навичок організувати професійну діяльність, підвищенню обсягу музичних знань.

Список використаної літератури

1. Гуревич Р. С. Теоретичні та методичні основи організації навчання у професійно-технічних закладах : [монографія] / Р. С. Гуревич ; наук. ред. С. У. Гончаренко. – Київ : Вища школа, 1998. – 50 с.
2. Рудницька О. П. Основи педагогічних досліджень : навч.-метод. посіб. [для студ. вищ. навч. закл., які вивч. дисц. мистецьк. циклу] / О. П. Рудницька, А. Г. Болгарський, Т. Ю. Свистельникова. – Київ : [Б. в.], 1998. – 254 с.

3. Філіппова Л. Л. Модель формування інформаційної культури майбутніх економістів / Н. Т. Тверезовська, Л. Л. Філіппова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / редкол. : Д. О. Мельничук. – Київ : НУБІП, 2009. – Вип. 143. – С. 45-50.

He Xuefei

METHODS OF IMPROVING MUSICAL TRAINING OF FUTURE CHOREOGRAPHY TEACHERS

The author of the research paper states that the organization of the educational process of musical training becomes particularly urgent, which would be focused on the quality of choreographic education and raise the level of musical culture of the future choreography teachers. It is emphasized that musical training of future choreography teachers is developed and organized by a professor and is realized by a student through certain stages: 1) identification of the goal and planning of musical training; 2) organization of musical training of future choreography teachers; 3) carrying out musical training; 4) evaluation and correction of the results of musical training, that is determination of the music culture maturity levels. It is stated that the efficiency of improving the fundamentals of musical training of future choreography teachers when studying in higher educational institution largely depends on the determination of their tiered characteristics, i.e. on the phase of estimation and correction of the results of the musical training of future choreographers. The research paper deals with the algorithm of musical training of future choreography teachers, aimed at its improvement; components (motivational and orientation, cognitive and competence, creative and performing), criteria (motivational, cognitive, emotional, behavioral) and maturity levels (high, medium and low) of musical culture are determined. The methodology of improving musical training of future choreography teachers is suggested. This methodology to improve musical training of future choreography teachers is efficient, effective and coherent, all its components have a clear purpose, and they are in close relationship and are aimed at achieving the goal.

Keywords: *future choreography teacher; musical culture, musical training; pedagogical conditions, levels of musical culture, choreographic education, professional competence, criteria and levels of musical culture.*

References

1. Hurevych, R. S. (1998). *Teoretychni ta metodychni osnovy orhanizatsii navchannia u profesiino-tekhnichnykh zakladakh* [Theoretical and Methodological Basis of Organization of Training in Vocational Schools]. Kyiv: Vyscha Shkhola, 50.
2. Rudnytska, O. P., Bolharskyi, A. H., Svystelnykova, T. Yu. (1998). *Osnovy pedahohichnykh doslidzhen* [Basis of Pedagogical Research: Methodological Manual]. Kyiv, 254.
3. Philipova, L. L., Tverezovska, N. T. (2009). *Model formuvannia informatsiinoi kultury maibutnikh ekonomistiv* [Model to Form Information Culture of Prospective Economists]. Melnychuk, D. O. ed. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy*, 143, 45–50.

Одержано 5.12.2016 р.